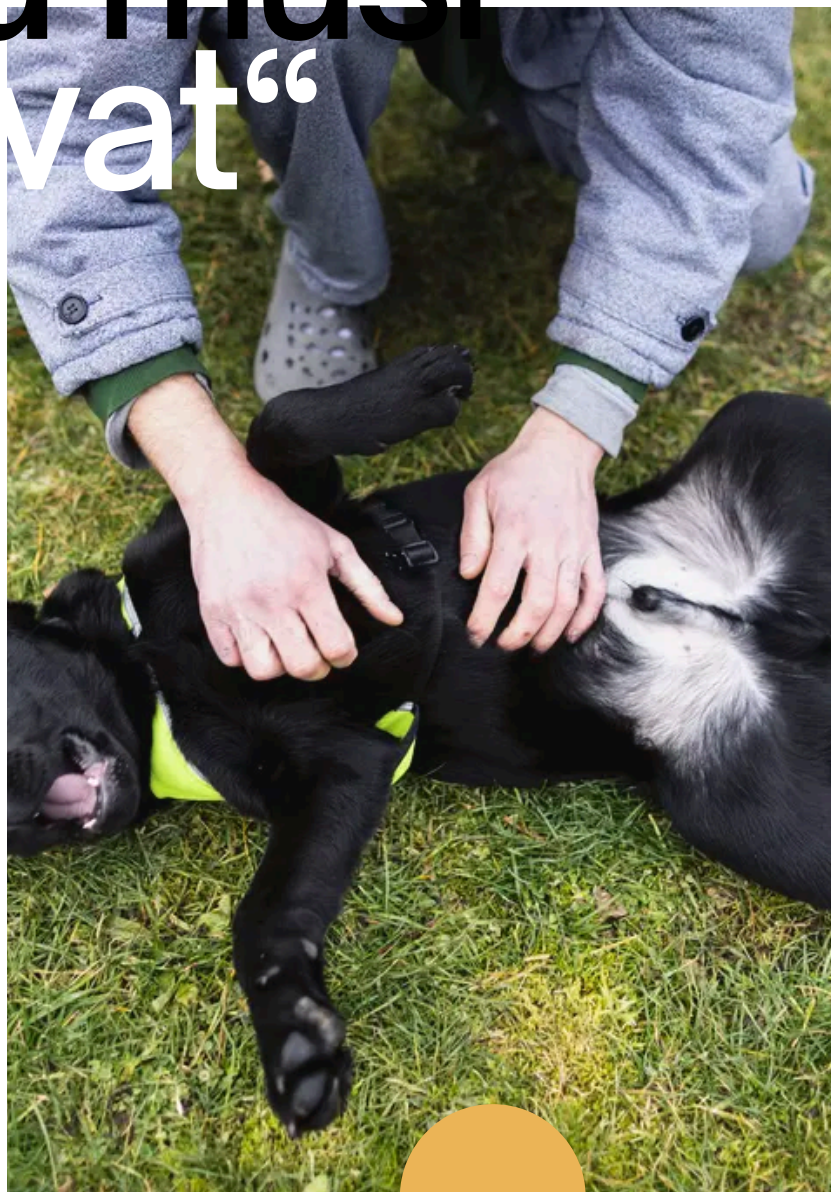

„Člověk dostává důvěru, kterou musí udržovat“

Když trest dává
smysl: zkušenost
pana Pavla
z Otevřené
věznice v Jiřicích

www.rescaled.cz

Jak byste popsal svůj celkový pobyt v otevřené věznici?

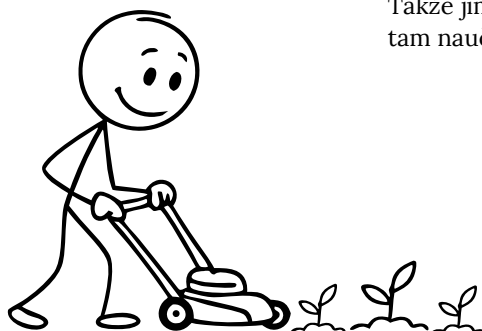
V otevřené věznici jsme dostávali velkou důvěru, kterou jsme museli nějakým způsobem oplácet. Bylo to jiný než na oddílech. Měli jsme volnost, ale museli jsme se tam starat o chod té věznice. Já jsem tam měl ještě psa, slepeckýho. Když jsem přišel po 3-4 letech z normální věznice do otevřené, tak jsem si dlouho zvykal. Je to určitě něco jiného.

A co pro vás bylo největším rozdílem oproti tomu, co jste si představoval, než jste tam nastoupil?

Spíš řeknu, co jsem si vůbec nepředstavoval. Vůbec jsem si nepředstavoval, že se mi bude špatně spát z té tmy a z toho ticha, že bude takový klid a taková tma na pokoji, to člověk prostě nečekal. Tak na to si musel člověk zvyknout, na ten klid. A na tu práci. Protože přece jenom, když jste na normálním oddíle, tak možná jdete do nějaké práce, za kterou dostáváte peníze, ale v otevřené věznici máte hodně práce, kterou musíte dělat jako bokem, třeba plít zahrádku. Někdo musí krmit lamy a klokany. Pěstovat zahrádku, sekat tam trávu, starat se tam o to. Prostě to byl velký skok.

Jak jste vnímal každodenní režim a pravidla v otevřené věznici, oproti normálnímu oddílu?

Oproti tomu normálnímu oddílu tam byl určitě větší režim. Ale dal se mnohem líp zvládat, protože byl člověk tak nějak víc volnější, jako na tu hlavu. Může jít ven před ten baráček, může tam dělat prostě spoustu jinejch věcí, může si zahrát fotbal, nohejbal, kdy chce. Dokonce může i jít na různé extramurální akce, třeba do bazénu nebo na výstaviště. Takže zvykl jsem si na to rychle. Nedělalo mi to problém. Člověk si v tom režimu musí najít nějaký svůj režim.

Jaký dopad měl pobyt v otevřené věznici na vaše duševní zdraví a celkově na vaši osobní pohodu?

Tak na osobní pohodu je to hodně velký rozdíl, protože jak už jsem říkal, na hlavu to tam člověku hodně pomůže, protože přece jenom je na baráčku, který je pro 8 lidí. A pokoje jsou po 2 lidech, je tam obejvák, kuchyň. Člověk si může vařit, sprchový kout normální. Není tam 60 lidí na oddíle, v otevřené věznici je nějakých 32 vězňů, když je plná kapacita. Jsou tam 4 baráčky, na každý baráček 2 vychovatelé, pak 1 speciální pedagog, 1 vedoucí výkonu trestu, 1 člověk na pracovní činnosti a 1 paní sociální. Oproti oddílu, kde je 1 vychovatel a já nevím na kolik lidí a na kolik oddílů 1 speciální pedagog, tak je to dost, takže v otevřené věznici se s těma lidma mnohem víc pracuje, jsou různé resocializační programy. Já jsem si tam udělal řidičák na vysokozdvizný vozík. Udělal jsem si tam insolvenční, jednoduše.

A jak se během pobytu v otevřené věznici proměnilo vaše vnímání sebe sama?

No já nevím, já jsem to měl takové jiné. Já jsem měl ten trest trochu delší, 5 let. A já bych dával všem 5 let. První 3 roky člověk přemýšlí nad tím, jak bude páchat trestnou činnost dál, jak to bude dělat líp. A tohle mě po těch 3 letech už bylo jedno a už jsem do otevřené věznice šel s tím, že jsem věděl, že už páchat nechci.

Ale každopádně, jsou tam různé programy. 3Z ty už jsem dělal ve středním stupni zabezpečení, ale třeba právní minimum, pro kluky nějaké počítače tam jsou jako povinný kroužek, potom nějaké sebevzdělávání, psaní životopisu a tyhle ty věci, takže to klukům hodně pomůže. Kolikrát tam jsou kluci, co poprvé žijou takhle. Byl tam kluk, co byl bezdomovec celý život. Poprvé se vlastně dostal k tomu, že měl kde bydlet, měl televizi, měl si kam lehnout. Měl něco, o co se musí starat, měl něco, na co musí dávat pozor, co musí udržovat. Protože co si budeme povídat, baráček s dobře zařízenou kuchyní, s televizí, s gaučem, to prostě nějaký lidi nemají ani doma. Takže jim to třeba ukáže, jak by mohli žít. A hodně věcí se tam naučí ohledně pracovních činností.

Jaké byly mezi spoluvězni v otevřené věznici vztahy?

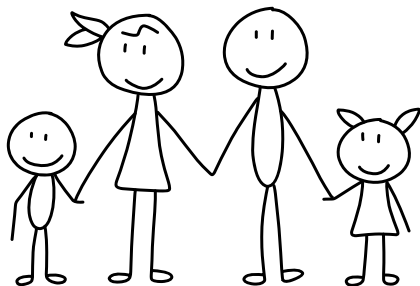
Do otevřené věznice, tam se chodí ze středního stupně zabezpečení a ve středním stupni zabezpečení byli kluci, co si neudělali ani svoji kávu sami, prostě běž, udělej kávu nebo uvař jídlo. A já, když jsem přišel do otevřené věznice, tak jeden právě z těchhle kluků mi sám od sebe říká, že tady už to nefunguje tak, že by někdo za někoho něco dělal. Že prostě už si dělá kávu sám, že sám vaří, takže to mě docela potěšilo, že takhle se dal teda do kupy. Takže vlastně tam ty vztahy byly lepší, je to prostě málo lidí. Když je 90 lidí, tak se těch problémů najde víc, než když je jich 30, že jo.

A jaký byl váš vztah se zaměstnanci otevřené věznice? Protože dozorci tam vlastně nejsou žádní.

Super. Paní Prokopová super, všechno super. Se všema zaměstnancema. Jako byli tam nějaký přísnější. S někým jsem měl třeba trošku problém, třeba i při výstupu, když mě propouštěli. S jedním panem vychovatelem, ale jinak všechno v pořádku.

Jak vám bylo umožněno udržovat kontakt s rodinou či blízkými? Jak důležité to pro vás bylo?

Když je člověk v normální věznici, tak má jednou za měsíc 3 hodiny návštěvu. To je za rok 36 hodin, jestli se nepletu - 36 hodin vidí svoji rodinu. A v otevřené věznici byly volný vycházky jednou za 14 dní 24 hodin, což je super. Já jsem třeba byl z větší dálky, z Českých Budějovic, takže já jsem to nevyužíval tolik jako ty kluci, co jsou tady z okolí, třeba z Prahy. Ty mohli chodit každých 14 dní domů. Já jsem chodil tak jednou za měsíc, a pak jednou za 3 měsíce přerušeni trestu 5 dnů. No ale každopádně to není zadarmo, člověk si to tam musí odpracovat. Jakože fakt oddřít, třeba odplejt na zahrádce. V otevřené věznici člověk musí splnit určitý počet odpracovaných hodin, aby mohl jít na venkovní vycházku.

Pomohlo vám, že jste mohl i při dlouhém trestu udržovat vztahy s vaší rodinou poměrně intenzivním způsobem?

Tak určitě mě to před tím výstupem připravilo na to, co bude venku. Věděl jsem, co bude, co jsem si naplánoval, s mámou, s tátou. Přes telefon moc věcí nevyřešíte.

Měl jste možnost během pobytu pracovat nebo se vzdělávat? Jak to hodnotíte?

Já jsem nastoupil do výkonu trestu s ústavním léčením. V tom případě jsem nemohl být zaměstnaný na venkovním pracovišti, takže když jsem přijel na oddíl do Jiřic, tak jsem do práce chodit nemohl. Tam bylo jenom venkovní pracoviště jak na středním stupni, tak vlastně v tom nízkém. Takže jsem pracoval u paní sestřičky, tam mi paní vychovatelka udělala místo, že jsem uklízel. Pak jsem si zažádal soud o zrušení té ústavní léčby. Protože vlastně už jsem byl ve výkonu trestu 3 roky, 3 roky čistej a furt bez peněz. No víte co, já mám dluhy. Nemohl jsem si vyřešit insolvenční, protože jsem nechodil do práce. Nemohl jsem ty dluhy splácet, měl jsem 100 korun sociálku, tak jsem napsal na soud a požádal jsem soud, aby mě to ústavní léčení zrušil. Což teda asi po třičtvrtě roce udělali, nedali mi ani ambulantní léčbu.

Jak si myslíte, že otevřená věznice připravuje na život po propuštění a v čem třeba to bylo konkrétně u vás?

Tak u mě to bylo určitě v tom, že jsem tam měl ty povinnosti. Takhle jsem to chtěl říct i s tím klukem, že vlastně má nějaké povinnosti, které prostě venku neměl. Otevřená věznice mi pomohla hodně v tom, že tam prostě fakt člověk furt něco dělá. Když chceš jít na tu vycházku, tak to je denně třeba 2-3 hodiny aspoň ještě po práci jít dělat. Takže mně teď nedělá problémy na svobodě dělat těch 12 hodin od pondělí do pátku, nevádí mi to. A to si třeba nedokážu představit, že dřív bych takhle pracoval, jako po výkonu trestu. Tím, jak tam člověk dostává důvěru, kterou musí udržovat, u vychovatelů a vedení, tak člověk prostě potom venku dělá tak, aby na tom byl dobře.

Jak jste se cítil, když jste se vracel z těch různých vycházek nebo dovolenek zpátky do věznice?

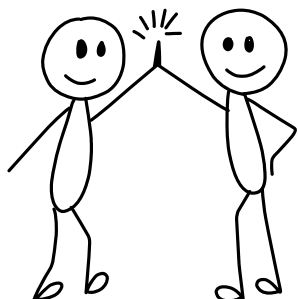
Neměl jsem s tím problémy. Já jsem věděl, že když budu chtít, tak za dva týdny půjdu znova. Měl jsem tam psa, tak jsme chodil se psem ven. Já můžu mluvit za sebe, ale kluci nějaký to prožívali špatně, neradi se vraceli. Ale v otevřený věznici to je jiný, protože to chodíte sám kzubaři, jezdíte si sám k doktorovi, to už nejsou eskorty, že máte pouta a jdete spolicajtama. Takže to si na to zvyknete, když za měsíc se do té věznice vracíte třikrát čtyřikrát.

Vy jste řekl, že jste měl zkušenost i s jiným typem věznice než s tím otevřeným. Jak byste tedy popsal tyhle dva světy?

Tak ve středním nebo vysokém stupni zabezpečení vás prostě zavrou na oddíl a žijte si. Nikoho nezajímáte, sociální nevidíte. Já jsem kolikrát psal k paní sociální třeba a ona nepřišla dva týdny, tak znova žádanka, a nepřišla. Speciální pedagogové, nevidíte, prostě. Tady v otevřený věznici můžete všechno řešit hned a všechno s váma hlavně chtějí řešit. Nechci, aby to vyznělo nějak špatně nebo to. Ale kolikrát prostě vychovatel v normální věznici ve středním stupni nebo vysokým stupni zabezpečení prostě neměl čas. Neměl čas podepsat papír, tři měsíce třeba.

Takže ten rozdíl je podle vás v tom že se zaměstnanci svým klientům více věnují?

Já jsem ve výkonu trestu měl problém s tím, že jsem vlastně přestal úplně všem věřit. To je furt: půjč mi tohlencto, puč mi to. Vychovatel vám slibuje, půjdeš tam do práce, vychovatelka slibuje, bude tohle. Pak, když jsem přišel do otevřený věznice, tak mi dlouho trvalo, než jsem tomu vedení začal věřit, než jsem věděl, že prostě můžu, že jakoby fakt jim můžete věřit. Všichni prostě s váma pracujou.

Jaký význam pro vás mělo to, že šlo o otevřený typ věznice, že jste se tam de facto mohl volně pohybovat? Bylo to pro vás tehdy důležité?

Byla to hlavně změna. A člověk, když je v tom stereotypu na oddíle, tak prostě tu změnu chce. Třeba první léto jsem se strašně spálil. Prostě jsem se opaloval a strašně jsem se spálil, to si pamatuju. Šli jsme se koupat s klukama do bazénu, hráli jsme nohejbal, kdy jsme chtěli, to člověk potom cítí úplně jinak, že jo, už je to spíš jako taková odměna, ale furt něco za něco. Člověk se musí nějak chovat, aby se tam mohl dostat. Nemůže tam každej.

Kdybyste mohl ve vězeňském systému tady u nás něco změnit, co by to bylo a proč?

Tak jako takovou maličkost bych změnil, že bych dal televizi na pokoje, jako to je třeba v Plzni, tak bych to udělal všude. Určitě bych dovolil holící strojky, tyhle jako maličkosti. A já nevím, já bych toho změnil určitě hodně, ale teď mě nic nenapadá. Já jsem o tom už dlouho nepřemýšlel. Ještě před půl rokem, bych toho věděl víc.

Třeba vaříče, jako já nevím proč nejsou. Co je problém, že si vězni nemůžou vařit? Normální vězni ve středním stupni nebo vysokém stupni zabezpečení, proč si nemůžou uvařit jídlo? Já to nechápu. Nebo i návštěvy, přijde mi to jako nesmysl. Schválených 5 lidí, jenom rodina, strýc už je problém, jenom máma, táta, brácha, přítelkyně ještě prokazovat to všechno. Jednou za měsíc 3 hodiny, ještě se zpozdíte a už tam nemůžete.

Změnil bych určitě to, aby se s vězněma pracovalo, protože ta recidiva je tak vysoká v České republice, protože prostě s těma lidma se nepracuje. Takže asi bych celkově udělal nějakou reformu vězeňství stoprocentně tady v České republice.

Tak jsme na konci, já vám moc děkuju, že jste si na mě udělal čas.

